

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ HELEN ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΟΥ

Υπό κ. **Μιχάλη Τζεκάκη**, Ο κ. Mic Ridley θα μιλήσει για τα προ-
Δ/ντή της Βιβλιοθήκης του βλήματα της παράστασης των συνόλων
Πανεπιστημίου Κρήτης ελληνικών χαρακτήρων και τις λύσεις
που προσφέρονται σήμερα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το HELEN είναι ένα από τα προγράμματα που εγκρίθηκαν για χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια του προγράμματος LIBRARIES και έχει αναληφθεί από το Υπολογιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου του Bradford και τις βιβλιοθήκες των Πανεπιστημίων Κρήτης και King's College.

Οι στόχοι του προγράμματος αυτού είναι:

- Να ερευνηθούν ζητήματα που σχετίζονται με τη μετατροπή (μεταγλώττιση/μεταγραμματισμό) κειμένων ελληνικού και λατινικού αλφαβήτου.

- Να μελετηθούν οι πρακτικές και τα standards που χρησιμοποίησαν μέχρι τώρα οι βιβλιοθήκες του εξωτερικού για την μεταγλώττιση των βιβλιογραφικών αναγραφών ελληνόγλωσσου υλικού.

- Να ερευνηθούν τα προβλήματα που δημιουργούνται από την παράσταση των ελληνικών χαρακτήρων στα διάφορα υπολογιστικά συστήματα.

- Να αναπτυχθούν προχωρημένα, πολλαπλών δυνατοτήτων προγράμματα μεταγλώττισης, που θα αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που προέρχονται από τη χρήση διαφορετικών και ορισμένες φορές μη αντιστρεψίμων κωδίκων μεταγλώττισης.

- Να διερευνηθούν θέματα που σχετίζονται με την καθιέρωση της μορφής των ονομάτων, τα οποία αντιπροσωπεύουν μια σημαντική δυσκολία στη διαδικασία της αυτόματης μεταγλώττισης, επειδή η μετατροπή των ονομάτων από το ένα αλφάβητο στο άλλο δεν ακολουθεί πιστά τους κανόνες κανενός από τους ισχύοντες κώδικες μεταγλώττισης. Τα ονόματα στην πραγματικότητα μετατρέπονται (μεταγλωττίζονται) για να προσεγγίσουν τις

μορφές των ονομάτων στη γλώσσα μεταγλώττισης και επομένως συμβαίνει η μορφή ενός ελληνικού ονόματος να είναι διαφορετική σε κάθε μια από τις ευρωπαϊκές γλώσσες.

- Να εξεταστούν τα ζητήματα των συνόλων ελληνικών χαρακτήρων (Greek character sets), που κυμαίνονται από τις πιο ευρέως χρησιμοποιούμενες λύσεις, που υιοθετούνται στα PC, μέχρι την ανάπτυξη συγχρόνως συνόλων ελληνικών χαρακτήρων, όπως αυτά του ISO 10646 και του UNICODE.

- Να ερευνηθούν προβλήματα μεταγλώττισης βιβλιογραφικών αναγραφών και ιδιαίτερα αυτά που σχετίζονται με τα πεδία/υποπεδία του MARC και να διαχωριστούν αυτά που είναι δεκτικά μεταγλώττισης από εκείνα που θα πρέπει να μείνουν ως έχουν ή να γίνουν αντικείμενο μετάφρασης.

Οι εισηγήσεις των συναδέλφων που ακολουθούν διαπραγματεύονται αναλυτικά τα παραπάνω θέματα, επισημαίνουν τα προβλήματα που αναφέρονται, δίνουν μια κατατοπιστική ενημέρωση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα και διαγράφουν τους τελικούς στόχους και τα αποτελέσματα της όλης προσπάθειας.

Συγκεκριμένα η κ. Evelyn Cornell θα μιλήσει για τις πρακτικές που ακολουθήθηκαν από τις βιβλιοθήκες του εξωτερικού στην καταλογογραφηση των ελληνικών βιβλίων, τα standards που χρησιμοποιήθηκαν και τις νέες διαστάσεις που παίρνουν τα θέματα αυτά στις μέρες μας με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Θα κάνει με ιδιαίτερη μνεία για τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν τα ονόματα προσώπων στη διαδικασία της μεταγλώττισης από το ελληνικό κείμενο στο λατινικό.

Η κ. Σάσα Τζεδάκη θα μας αναφέρει τα συμπεράσματα της έρευνας που έχει κάνει ως προς τη μεταγλώττιση και τα πεδία των MARC εγγραφών.

ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΛΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τόσο το HELEN όσο και το προδρομικό του πρόγραμμα LIB-4/RECON αναλήφθηκαν στα πλαίσια της αναδρομικής καταλογογράφησης. Η αρχική επιδίωξη μας δηλαδή, ήταν να μπορέσουμε ως ελληνική βιβλιοθήκη να αξιοποιήσουμε τις βιβλιογραφικές αναγραφές ελληνόγλωσσου υλικού που βρίσκονται αποθησαυρισμένες στις βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων, οι οποίες αποτελούν μετεξέλιξη των παραδοσιακών δελτιοκαταλόγων των μεγάλων βιβλιοθηκών του εξωτερικού.

ΤΟ HELEN ΚΑΙ ΟΙ ΕΥΡΥΤΕΡΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Μιλήσαμε πιο πάνω για σύνολα χαρακτήρων, για μεταγλώττιση ή μεταγραφή, για πρότυπα μεταγλώττισης. Το HELEN είναι όλα αυτά, αλλά πρωτίστως είναι ένα πρόγραμμα για βιβλιοθήκες και βιβλιοθηκάρους. Αυτό δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ποτέ. Οι κύριες επιδιώξεις μας σε σχέση με τη χρήση του από τις βιβλιοθήκες μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

1. *Αξιοποίηση του καταλογογραφημένου ελληνόγλωσσου υλικού που βρίσκεται στις βιβλιοθήκες του εξωτερικού.*

Σε μια εποχή όπου οι βιβλιοθήκες στην Ελλάδα βρίσκονται στη φάση μετάβασης από τους παραδοσιακούς καταλόγους στις βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων, η δυνατότητα της αξιοποίησης του υλικού που βρίσκεται ήδη στις βάσεις δεδομένων των βιβλιοθηκών του εξωτερικού μπορεί να αποτελέσει μια σημαντική συμβολή στην προσπάθεια αυτή των ελληνικών βιβλιοθηκών.

2. *Ανάπτυξη συνεργασίας ανάμεσα στις ελληνικές και τις ξένες βιβλιοθήκες για την καταλογογράφηση του ελληνόγλωσσου υλικού.*

Για τις ξένες βιβλιοθήκες η καταλογογράφηση του ελληνόγλωσσου υλικού από τη μια μεριά δεν είναι πάντα στις κύριες προτεραιότητες τους, ενώ από την άλλη η παρουσία καταλογογράφων που γνωρίζουν καλά ελληνικά δεν είναι και τόσο συνηθισμένο φαινόμενο. Ξεκινώντας από την κοινή πλατφόρμα που προσφέρει το HELEN, είναι βέβαιο ότι, στο όχι και τόσο απώτερο μέλλον, θα είναι δυνατή μια συνεργασία για ανταλλαγή υλικού καταλογογράφησης ανάμεσα σε ελληνικές και ξένες βιβλιοθήκες. Μια τέτοια συνεργασία θα είναι χρήσιμη και ευπρόσδεκτη και από τα δύο μέρη.

3. *Επιβοήθηση της εργασίας των ελληνιστών και των Κέντρων Ελληνικών Σπουδών του εξωτερικού.*

Εξ' αιτίας των δυσκολιών καταλογογράφησης των ελληνικών βιβλίων που αντιμετωπίζουν οι βιβλιοθήκες του εξωτερικού, οι ελληνιστές του εξωτερικού δεν έχουν στη διάθεση τους αμέσως τις νέες εκδόσεις που κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι οι ξένες βιβλιοθήκες δεν ενημερώνονται αμέσως για την κυκλοφορία των νέων ελληνικών βιβλίων με αποτέλεσμα, από το ένα μέρος να σημειώνονται καθυστερήσεις στην παραγγελία τους και από την άλλη, το τμήμα καταλογογράφησης των βιβλιοθηκών να καθυστερεί πολλές φορές σημαντικά την επεξεργασία του ελληνόγλωσσου υλικού.

Έχοντας τη δυνατότητα να μετατρέπουμε αυτομάτως, μέσω του HELEN, τις βιβλιογραφικές αναγραφές μιας καλά οργανωμένης και με υψηλά standards καταλογογράφησης ελληνικής βιβλιοθήκης, σε λατινόγλωσση βιβλιογραφική αναγραφή, τα προβλήματα αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν με αποτελεσματικότερο τρόπο.

Τα παραπάνω προβλέπονται να έλθουν ως αποτέλεσμα των εφαρμογών

που θα έχει το HELEN στο μέλλον. Σήμερα όμως θα ακούσουμε κυρίως την περιγραφή της εργασίας που γίνεται στην

παρούσα φάση ανάπτυξης και επεξεργασίας του προγράμματος.